

PORADENSKÝ SYSTÉM

(Seminární práce – moderní pedagogika)

Poradenské služby jsou poskytovány dětem, rodičům dětí a pedagogickým pracovníkům škol, předškolních a školských zařízení v zájmu zdárného průběhu vzdělávacího procesu, úspěšného osobnostního rozvoje žáka a k řešení obtíží ve školní práci, výchově a vývoji žáků. Významnou roli má v prevenci a vyhledávání sociálně negativních jevů. Poradenství slouží dětem a mládeži ve věku 3 - 19 let ve spádové oblasti.

Současný systém poradenství tvoří:

a) instituce poskytující poradenské služby

- školy - v nich výchovní poradci, v poslední době i školní psychologové a školní speciální pedagogové,
- pedagogicko-psychologické poradny s působností zpravidla v rámci okresu
- speciálně pedagogická centra
- střediska výchovné péče, která působí primárně v preventivně výchovné péči

b) instituce plnící funkci podpůrnou.

- Institut pedagogicko-psychologického poradenství
- vysoké školy (v oblasti vzdělávání poradenských pracovníků).

V poradenství se angažuje i Institut dětí a mládeže, který zřizuje v součinnosti s ministerstvem školství informační centra pro mládež. Ta poskytují vedle informací o volnočasových aktivitách i informace o vzdělávání.

Významnou úlohu v profesním poradenství nabývají úřady práce a při nich pracující Informační střediska pro volbu povolání; jsou institucemi Ministerstva práce a sociálních věcí.

V poskytování pomoci při volbě studijního oboru se angažují i regiony.

Postupně vznikající vysokoškolské poradenství se organizuje při vysokých školách. Metodickou a konzultační pomoc zabezpečuje Centrum pro studium vysokého školství.

Výchovné poradenství ve školách

V základních, speciálních a středních školách působí výchovní poradci z řad učitelů. Jsou pro tuto úlohu připravováni před převzetím své funkce a jsou pravidelně školeni během jejího výkonu. V několika školách jsou již ustaveni školní psychologové, popř. speciální pedagogové.

Výchovní poradci se zaměřují:

- v oblasti výchovy: na žáky s poruchami chování, na žáky v obtížných životních situacích a na prevenci kriminality a drogových závislostí,
- v oblasti vzdělávání na žáky s výukovými obtížemi, na žáky talentované a na žáky zdravotně postižené,
- v oblasti volby vzdělávací cesty se uplatňují především v klíčových bodech školní kariéry žáků:
- při rozhodování o vstupu žáka do tříd (škol) s rozšířeným vyučováním vybraným předmětům,
- při rozhodování o vstupu na víceleté gymnázium po 5. či 7. třídě,
- při rozhodování o dalším vzdělávání po skončení povinné školní docházky, popř. po skončení střední školy.

Činnost výchovných poradců je financována z rozpočtu škol, a to v rozsahu 1 - 3 vyučovací hodiny týdně učitele, který funkci výchovného poradce vykonává. Rozsah je stanoven podle počtu žáků, kteří danou školu navštěvují.

Výchovné poradenství ve specializovaných institucích

Pedagogicko-psychologické poradny jsou školská účelová zařízení zřizovaná kraji, popř. jinými právníky nebo fyzickými osobami. Působnost státní poradny odpovídá působnosti zřizovatele, lze však zřizovat i detašovaná pracoviště.

V současné době působí asi 90 pedagogicko-psychologických poraden. Jejich metodologické a teoretické zázemí tvoří Institut pedagogicko-psychologického poradenství a katedry psychologie a speciální pedagogiky vysokých škol, spolupracují s nimi školská zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy. Vzniklo i několik poraden soukromých.

Hlavní úkoly poraden v jednotlivých vývojových obdobích:

- v předškolním věku - vyšetřování vývoje kognitivních dispozic, posuzování školní zralosti,
- v základním školství - práce se žáky s výchovnými a výukovými problémy, zpracovávání podkladů pro integraci zdravotně postižených žáků (diagnostikování specifických poruch učení a chování), práce s talentovanou

mládeží, profesní a studijní orientace žáků (ve spolupráci s informačními a poradenskými středisky při úřadech práce),

- na úrovni středních škol - vzdělávací otázky, vývojové problémy, sociální adaptace.

Speciálně pedagogická centra poskytují služby dětem a mládeži se smyslovým, tělesným a mentálním postižením, jejich rodičům a učitelům. Jsou zřizována převážně při speciálních školách. Zajišťují diagnostickou, reedukační, kompenzační, psychoterapeutickou a speciálně pedagogickou péči především pro děti, které nejsou umístěny ve speciální škole, ale které jsou individuálně integrovány do běžných škol. Své služby poskytují buď ambulantně v centru, nebo ve škole, do které dítě dochází, nebo přímo v rodině. Zřízení speciálně pedagogických center umožnilo individuálně integrovat děti a žáky se smyslovým nebo tělesným postižením do běžných škol v místě bydliště a napomohlo tomu, aby speciální vzdělávání nevzdalovalo děti od rodin. Rodičům dětí s mentálním postižením, které nelze individuálně integrovat do základních škol, pomáhají speciálně pedagogická centra především v předškolním období, při přípravě na školu a potom při hledání optimální profesní přípravy po jejím absolvování. Spolupráce speciálně pedagogických center s klienty je tudíž pravidelná a dlouhodobá.

Speciálně pedagogická centra jsou zaměřena podle druhu postižení, a proto je jejich relativně vysoký počet (104) vlastně nedostačující, zvláště proto, že jsou nerovnoměrně rozložena. Doporučované personální obsazení představují dva speciální pedagogové (pro předškolní a pro školní věk), psycholog a sociální pracovník.

Střediska výchovné péče pro děti a mládež působí primárně v preventivně výchovné péči, ale poskytují i poradenské služby dětem a mladistvým a jejich rodičům.

Úřady práce zřídily při všech úřadech práce informační a poradenská střediska pro volbu povolání, jejichž posláním je prevence nezaměstnanosti. Poskytují služby zejména při přechodu z povinného vzdělávání na střední školy. Poskytují bezplatné informace o síti středních a vysokých škol, o učebních oborech, o přijímacím řízení, o nárocích a charakteru profesí, o možnostech uplatnění absolventů jednotlivých oborů v praxi. Umožňují i individuální testování profesních zájmů. Tyto činnosti řídí a financuje Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Poradenství pro vysokoškolské studenty

Na vysokých školách fungují akademické poradny. Zákonný podklad k jejich existenci dává teprve zákon o vysokých školách přijatý v roce 1998, přesto již v roce 1998 jich působilo 41, koncem roku 2002 je to asi 50 poraden, z nichž dvě jsou internetové.

Poskytují trojí druh služeb:

1. Studijní poradenství před vstupem a v prvních měsících po vstupu na vysokou školu. Poradny pomáhají studentům zvolit si, popř. změnit studijní obor podle osobního zájmu a schopností, sestavit si studijní plán, rozvinout chybějící studijní

dovednosti (umění učit se) apod. Na žádost vedení školy nebo fakulty participují v přijímacím řízení, zadávají a vyhodnocují testy inteligence nebo různé testy speciálních schopností.

2. Psychologické a psychoterapeutické služby v průběhu celého studia k řešení obtíží studijních (stresy z neúspěchu, frustrace z interpersonálních konfliktů) i osobních (vyplývajících z drogových a jiných závislostí, z rodinných poměrů, z nedostatku komunikativních kompetencí apod.).

3. Profesní a kariérové poradenství. Poradny zprostředkovávají studentům styk s budoucími zaměstnavateli, radí, jak hledat práci, jak koncipovat a uskutečňovat vlastní profesní kariéru apod. Na žádost vedení školy sledují uplatnění absolventů po nástupu do zaměstnání.

Použitá literatura:
<http://www.eurydice.org>